

Taalsterk en meertalig aan het werk!

Cindy Kuiper, senior onderzoeker
Jantje Timmerman, onderzoeker

Lectoraat Meertaligheid & Onderwijs, HU

7 februari 2025

Opzet workshop

1. Pilotproject Taalsterk aan het werk
2. Vervolgproject Taalsterk en meertalig aan het werk
3. Aan de slag: wat kan jij toepassen in je eerstvolgende les?

Over de streep

Stap over de streep als...

- ...je meertalig bent (officiële talen/dialecten/streektalen/migrantentalen)
- ...taal zeg maar echt jouw ding is ;-)
- ...je je stoort aan spelling- en grammaticafouten
- ...je wel eens van Taalgericht vakonderwijs hebt gehoord
- ...je begrijpt wat *'Je wor nooit overreeje as van 'n strontkar'* betekent....

1

Pilotproject Taalsterk aan het werk

Aanleiding en context

Voorjaar 2024

- *"Hoe krijgen we meer aandacht voor taal en taalbeleid? Hoe zorgen we ervoor dat dit niet alleen bij docenten Nederlands leeft? En hoe kunnen we omgaan met de talige behoeften van onze studentenpopulatie? Wat kunnen we doen als extra lessen Nederlands niet helpen? En hoe zorgen we ervoor dat initiatieven zoals 'taalmaatjes' niet als een nachtkaaars uitgaan?"*

Studeren bij het Gezondheidszorg College

Wil jij werken in een ziekenhuis, thuiszorg of psychiatrie? Bij het Gezondheidszorg College leer je werken met de nieuwste technieken in de zorg én maak je echt een verschil voor mensen. We bieden opleidingen op verschillende niveaus, waarmee je direct aan het werk kunt of kunt doorstromen naar het hbo.

Pilotproject: april-juli 2024

Focus

- Kleinschalige interventies gelinkt aan meertaligheid/TVO ontwerpen, inzetten en evalueren in eigen onderwijspraktijk

Opzet

- Startbijeenkomst – ontwerpbijeenkomst - inzet interventie gedurende 6 weken - tussentijdse evaluatiebijeenkomst - slotbijeenkomst

Betrokkenen

- Tien docenten (taal/vak)

Resultaten

- Bewustwording – aangepast handelen

Onderliggende concepten

- **Taalgericht vakonderwijs**
- **Taalsteun/scaffolding**
- **Benutten meertaligheid**

Taalgericht vakonderwijs (TVO): definitie

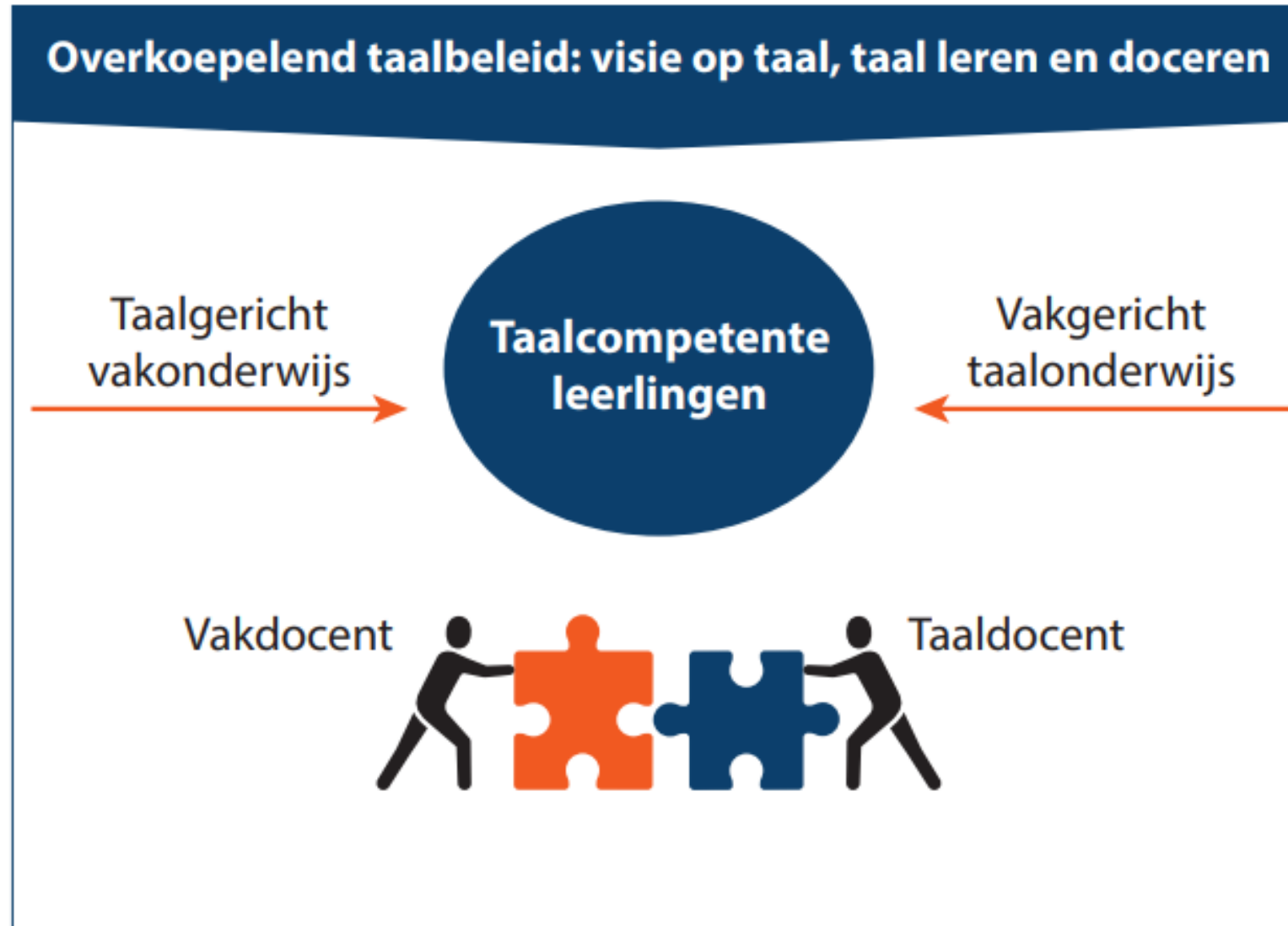
“Vakonderwijs waarin naast vakdoelen de benodigde taalvaardigheid expliciet als doel is benoemd.

Die vak- en taaldoelen worden gelijktijdig ontwikkeld via onderwijs dat **contextrijk** is, vol **interactie** mogelijkheden zit en waarbinnen de benodigde **taalsteun** wordt geboden”

(Hajer & Meestringa, 2020, p. 14)

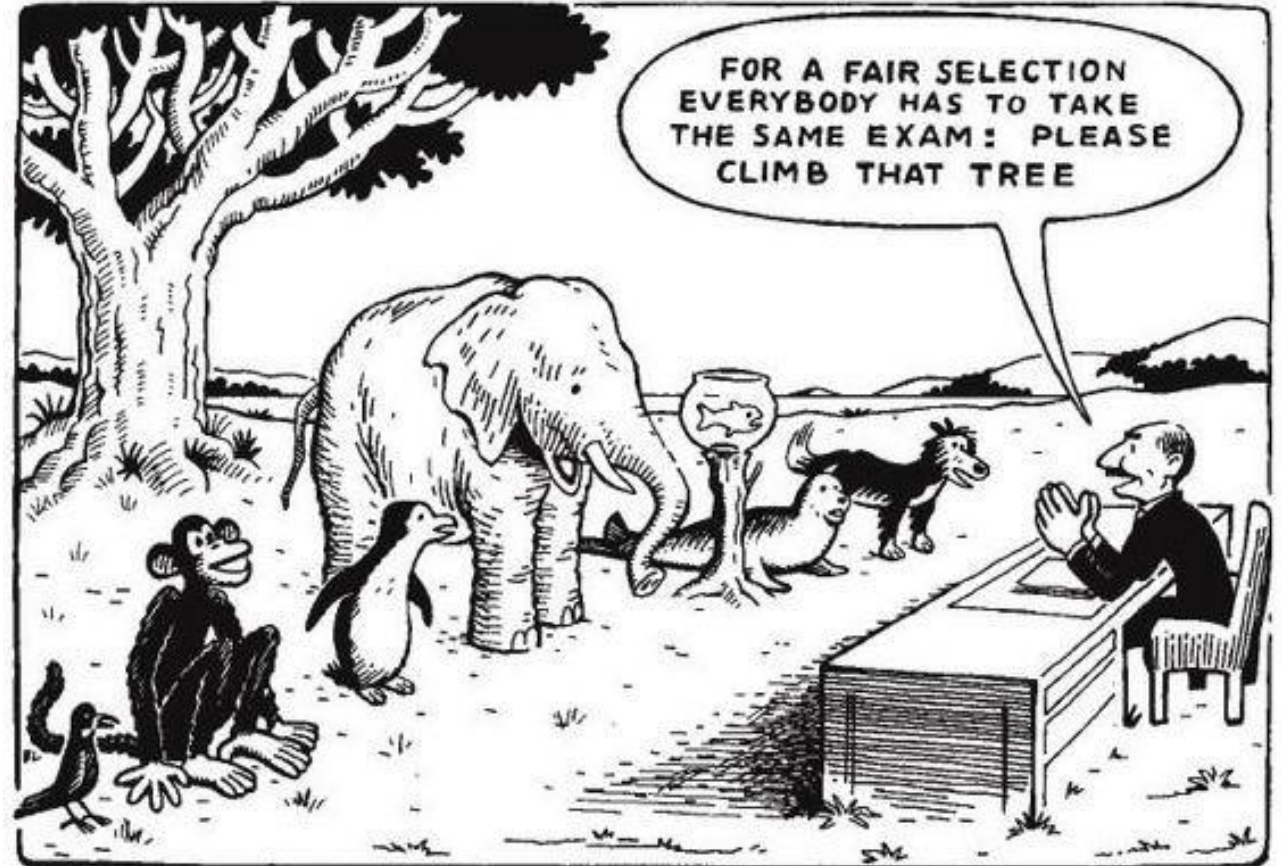

TVO en VTO vanuit taalbeleid

Taalsteun

- (Meertalige) studenten in de klas ondersteunen: talige ondersteuning geven (scaffolding)
- Waarom?

Scaffolding van taal: taalontwikkeling in de steigers zetten

Wat is meertaligheid?

Individueen worden meertalig genoemd als ze de competentie hebben om meer dan één taal te begrijpen en produceren of als zij van meerdere talen regelmatig gebruikmaken.

(Van den Branden, 2010, p. 170)

Veel mensen **identificeren** zich (primair) met een andere taal dan het Nederlands.

Hoe meertalig zijn jullie?

Hoe meertalig zijn jullie studenten?

VERBIEDEN

We gaan talige diversiteit tegen:

- We hanteren de boodschap 'enkel Nederlands' in de klas en tijdens de speeltijd.
- We stellen groepjes systematisch taalheterogeen samen om interactie in thuishalen tegen te gaan.

TOLEREREN

We tolereren de talige diversiteit:

- We geven geen expliciete opmerkingen om het gebruik van andere talen dan het Nederlands te verbieden.
- We tolereren de talige diversiteit, vooral op informele momenten.

WAARDEREN

We waarderen de talige diversiteit en maken ze zichtbaar:

- We zetten talige diversiteit in als middel om het welbevinden van leerlingen te ondersteunen.
- We laten meerdere talen aan bod komen als kennismaking met andere talen en taalvarianten

INZETTEN

We benutten en stimuleren de talige diversiteit als hefboom tot leren van en in het Nederlands:

- We zetten meerdere talen in tijdens het uitvoeren van opdrachten, het uitvoeren van groepswork, om elkaar te ondersteunen, ...

Meertaligheid in mbo: wat weten we?

- Weinig mbo-specifiek onderzoek.....
- Uit een inventarisatiestudie¹ blijkt dat veel docenten:
  - twijfelen aan de voordelen van meertaligheid
  - liever geen andere talen dan het Nederlands of Engels laten gebruiken in de klas
  - wel taal oefening bieden in beroepssituaties, maar niet in meertalige beroepssituaties
  - meer positieve aandacht voor thuistalen hebben (en herkennen als beleid), naarmate er meer meertalige studenten in de les zitten

¹ (Van Batenburg, Dale, Polisenska, & Van Beuningen, 2022)

Meertaligheid in mbo: wat weten we?

Meertalig bewustzijn verbeelden in het mbo

Mbo'ers gebruiken thuis, op school en op hun stage vaak onbewust een combinatie van allerlei verschillende talen, taalvariëteiten en registers. Zo hebben ze al heel wat meertalige ervaring opgedaan en meertalige competenties ontwikkeld. Daar kun je als docent je onderwijs op afstemmen. Maar dan moet je wel weten hoe de meertalige repertoires van mbo-studenten eruitzien. Hoe krijg je deze repertoires in beeld?

Kader 4. Voorbeeld van een taalkaart.

Meertaligheid in mbo: wat kunnen we?

ES!DEE

**Spataders?
Steunkous aan!**

Doelstelling: Beroepstaal aanleren
Taal: Nederlands (NT2)
Niveau: Mbo-niveau 2/3
Tijd: 50 minuten
Benodigdheden: Werkblad, raadselkaartjes en rolkaarten (voorbeeldsets zijn op te vragen bij de auteurs e.van.batenburg@hva.nl en a.groeneveld@hva.nl)

Hoe noem je dit?

mekebi ششفة
Shukmaun
mur qo مُرْقُو
البظارات
Saboon Soap صابون
banna
جوربها البرجل
Siksoun سيكساون
Valsi فالسِي
Hekhaab netab هكهااب نيتاب
Hand clofs Glofs كفوفتي
gan ti گان تی
nekve نكف
سائق
ششفة
sunu un سُونُون

Gaasje
Zeep
Spatader
Washandje
Kloven
Handschoen
Smetplek
Steunkous

Figuur 1

Zorgstudenten krijgen hulp bi-j plat proaten

Studenten van het Graafschap College in Doetinchem hebben vandaag het zakboekje 'Eerste hulp bi-j plat proaten' in ontvangst genomen. Met het boekje wordt de Achterhoekse streektaal gepromoot en hoopt men dat er meer dialect wordt gesproken in de zorg.

Pilot project: soorten interventies

- Het werken met taalpaspoorten om ruimte te geven aan en inzicht te krijgen in de meertaligheid van de studenten in de klas
- Het uitlokken van interactie om studenten veel gelegenheid tot taalproductie te geven
- Het inzetten van ‘jongerentaal’ om goed aan te sluiten bij de belevingswereld van studenten (om ze vervolgens mee te nemen naar de complexere taal van CAT)
- Het stimuleren en inzetten van thuistalen in voorbereidings- en groepswork in de les

Inzichten en opbrengsten

- **Ik wil graag dat mijn hele team ook meer inzicht krijgt in meertaligheid.** Er met collega's hetzelfde in staan zorgt voor duidelijkheid en veiligheid voor de studenten, waardoor ze ook echt gebruik durven te maken van meertaligheid in de klas
- Ik heb nu geleerd hoe ik studenten met taal kan ondersteunen om nieuwe kennis te leren. En ook **hoe ik meertaligheid kan inzetten om studenten meer te 'zien'**.
- Het belangrijkste inzicht voor mij is **dat ik het belang van interactie met en tussen studenten nu veel beter inzie**, dat ik studenten zelf kan aanzetten tot taalproductie, en dat ik minder focus op zelf aan het woord zijn en uitleggen in mijn lessen.
- **Eerst zag ik taal (als vakdocent) als iets wat niet van mij was, niet bij mijn les hoorde, maar nu wel.** Ik ben nu veel meer met studenten in gesprek, verbind de les aan hun voorkennis en belevingswereld. **En die gesprekken voeren vind ik veel leuker dan studenten alleen maar opdrachten laten maken in de les.**

Pilotproject: april-juli 2024

- [Artikel in Profiel](#)

Duurzaam beroepsonderwijs is onderwijs waarin de taalontwikkeling van alle studenten gestimuleerd wordt. Taal is immers een cruciaal middel om succesvol te zijn in het onderwijs, het werkveld en de maatschappij in brede zin. Met taal bedoelen we dan niet alleen het Nederlands als instructietaal, maar ook de andere talen waarover veel van de

DE ROL VAN TAALEN EN MEERTALIGHEID IN HET ONDERWIJS
Opbouw van kennis over de wereld, en daarmee ook kennis over een beroep, is onlosmakelijk verbonden aan taalontwikkeling. Taal is het hulpmiddel om kennis eigen te

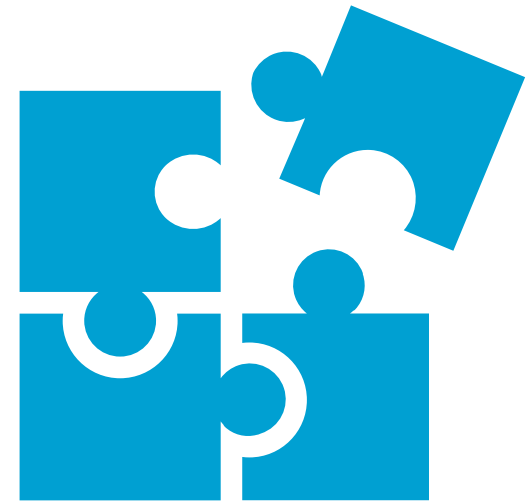
2

Vervolgproject Taalsterk en meertalig aan het werk

Vervolgproject nov. '24 - nov. '25 (1)

Focus

- Hoe kan **inclusieve vakdidactiek** binnen het mbo vormgegeven worden met het oog op het bevorderen van de **beroepstaalvaardigheid** van studenten, welke inspanning vraagt dit van docenten Nederlands en vakdocenten en hoe ervaren ze deze didactiek?
- Vanuit inclusieve vakdidactiek eigen interventies ontwerpen, inzetten en evalueren in eigen onderwijspraktijk

Dit project: Concepten (1)

Beroepstaalvaardigheid

- Passend taalgebruik in verschillende beroepsspecifieke communicatieve situaties (naar Beaufort, 2009)
- Het flexibel kunnen inzetten van bepaalde registers (o.a. formeel/informeel) die passen bij de werkveldcontext.
- Voorbeeld: het taalgebruik van een apothekersassistent die zowel met vakcollega's als met patiënten helder moet kunnen communiceren.

De beginnend doktersassistent registreert alle benodigde gegevens van de patiënt accuraat in het patiëntendossier/informatiesysteem, zorgt dat gegevens begrijpelijk en uitwisselbaar zijn, gebruikt juiste zinsopbouw en passende taal bij het opstellen van onder andere rapportages.....

Dit project: Concepten (2)

Inclusieve vakdidactiek

- Vakonderwijs waaraan alle studenten, ongeacht hun taalachtergrond, kunnen deelnemen door een gerichte focus op (vak-)taalontwikkeling (Van Norden et al., 2021).
- Inclusief onderwijs wordt daarbij opgevat als onderwijs waarin wordt uitgegaan van potentieel (i.p.v. achterstand), dat adaptief en gelijkwaardig is, en waarbij deelname van iedereen wordt bevorderd (SPRONG Meertaligheid, 2024).

Inclusieve vakdidactiek: Strategieën

Vier strategieën

1. het **bevorderen van interactie** over de vakinhoud (denk aan open vragen stellen, doorvragen, vraag doorspelen aan medestudent, tijd en ruimte geven voor verwoorden gedachten)
2. **geplande scaffolding** van taal (denk aan woordenlijsten, taalposters, schrijfkaders)
3. **interactieve scaffolding** van taal (denk aan herformuleren, vragen om verbetering, introduceren van specifieke woorden, herhalen correcte formulering)
4. **thuis talen inzetten** als hulpbron bij het leren (denk aan lezen in thuistaal, overleggen in thuistaal, woordweb maken in meerdere talen)

Inclusieve vakdidactiek in de praktijk

[Plantengroei Video 16](#)

Vervolgproject: nov. '24-nov. '25 (2)

Betrokkenen

- Twee professionele leergemeenschappen (PLG's):
  - Startersgroep (n=9) en voorlopersgroep (n=9)
- Periode 2, 3, 4: betrokken docenten krijgen 2 uur per week voor het project
- 10 gezamenlijke bijeenkomsten verspreid over periode 2, 3 en 4

Vervolgproject nov. '24 - nov. '25 (2)

Opzet

- Periode 2: ontwerpen interventie
- Periode 3: inzetten interventie 10 lessen
- Periode 4: inzetten aangepaste interventie, 10 lessen

Onderzoek / dataverzameling

- Kwalitatief, geleerde lessen in beeld brengen
- Docentniveau

Vooraf en na afloop

- Vragenlijst onder docenten

Tijdens

- Reflectie op lesontwerp en uitvoering
- Lesmaterialen interventie delen
- Tussentijdse evaluatiebijeenkomsten

Voorbeelden interventies periode 3

Vanuit inclusieve vakdidactiek...

studenten ondersteunen bij het versterken van hun beroepstaalvaardigheid in het sollicitatieproces

studenten ondersteunen bij het leren schrijven van verslagen bij laboratoriumonderwijs

studenten ondersteunen bij het leren geven van een voorlichtingsactiviteit op een basisschool bij het beroepsthema Kindertandheelkunde

kritisch kijken naar de taligheid van het eigen onderwijsmateriaal, zodat studenten (en ook docenten) beter weten wat er gevraagd wordt

3

Aan de slag!

Samen taalsterk: #hoe dan?

Bespreek in duo's en schrijf twee concrete voorbeelden op:

- Hoe kun je als docent **interactie** uitlokken?
- Hoe kun je als docent taalontwikkeling **scaffolden**?
- Hoe kun je als docent **thuisstalen** de ruimte geven?
- Hoe neem je je team hierin mee?

Tot slot: wat doe jij (vanaf) morgen anders?

Groot denken, klein beginnen

- Vul eerst voor jezelf in
  - Wissel dan uit in duo's
1. Ik wil (meer) werk maken van ..... (doel)
  2. en ga dat doen door ..... (aanpak).
  3. Ik deel mijn plan en vorderingen met ..... (betrokkenen),
  4. door middel van ..... (vorm).
  5. Studenten hebben hier uiteindelijk voordeel van omdat ..... (opbrengst).

Dank voor jullie aandacht!

Volg het lectoraat

- hu.nl/onderzoek/meertaligheid-en-onderwijs
- [linkedin.com/company/lectoraat-meertaligheid-en-onderwijs/](https://www.linkedin.com/company/lectoraat-meertaligheid-en-onderwijs/)

Contact

- cindy.kuiper@hu.nl
- jantje.timmerman@hu.nl
- meertaligheid@hu.nl

